

**แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1***
**THE GUIDELINE OF EFFECTIVENESS ON THE BUDGETING MANAGEMENT
PERFORMANCE OF SCHOOLS UNDER THE NONGKHAI PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1**

สังวาล ขาวเหนือ

Sangwan Chaonuea

สิทธิชัย สอนสุกี

Sittichai Sonsupee

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

Khon Kaen University, Nong Khai Campus, Thailand.

E-mail: sungwan@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 302 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.971 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านการตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ภาพรวม มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.053 โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.063 รองลงมาคือ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.059 แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาระเบียบวิธีปฏิบัติการบริหารงบประมาณ ตลอดจนการตั้งงบประมาณประจำปี เพื่อให้มีงบประมาณเพียงพอในการบริหารจัดการในแต่ละปีการศึกษา ควรวางแผนงบประมาณประจำปีให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพประจำปี ตลอดจนมีการ

* Received: 26 June 2023; Revised: 24 December 2023; Accepted: 27 December 2023

วางแผนงบประมาณทั้งในระยะยาว และระยะสั้น และควรรายงานการใช้จ่ายเงินต่อหน่วยงานต่อหน่วยงาน
ต้นสังกัด รายงานแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณทั้งเงินอุดหนุนและเงินสถานศึกษา เพื่อสร้างความโปร่งใส
ในการบริหารงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารงบประมาณ, สถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to investigate the necessity needs for the effective budget management of schools and to explore the guidelines for the effective budget management of schools under the Nong Khai Primary Education Service Area Office 1. This study was descriptive research and the sample groups used in this research were 302 administrators and teachers under the Nong Khai Primary Education Service Area Office 1, selected by stratified random sampling method. The instruments used in this research were a questionnaire which had a confidence value of 0.971 and a semi-structured interview.

The findings of the research found that the actual condition on effective budget management of educational institutions was overall at a high level. When considering the average value for each aspect, it was found that the internal audit had the highest average; however, the financial management had the lowest average. The desired condition on effective budget management of educational institutions was at the highest level. When considering the average value for each aspect, it was found that the internal audit had the highest average; nonetheless, the financial management had the lowest average. The overall needs index for the effective budget management of educational institutions had a $PNI_{Modified}$ value of 0.053, with the highest needs in order. The costing calculation of activities had a $PNI_{Modified}$ value of 0.063, followed by the procurement system organization aspect with a $PNI_{Modified}$ value of 0.063.

The guidelines for the effective budget management of schools under the Nong Khai Primary Education Service Area Office 1 were as follow: school administrators should study the budget management practices as well as setting up an annual budget plan to have sufficient budget to manage each academic year. The annual budget should be planned in accordance with the strategic plan. Moreover, the annual budget plan should be both long-term and short-term and report the use of budget for both subsidies and educational institutions for transparency in managing budgets on a regular basis.

Keywords: necessity needs, budget management, schools

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาว ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เพื่อให้การศึกษาเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียนต่อสังคมในการสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในภาวะสังคมโลกที่แข่งขันอย่างรุนแรงเช่นในปัจจุบัน จึงควรจะเปลี่ยนกระแสดูแลการศึกษาใหม่ให้ เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ก่อให้เกิดรูปธรรมในการศึกษา ให้เกิดผลผลิตขึ้นในวง การศึกษา แล้วให้ผลผลิตนั้นเป็นผลผลิตในทางสร้างสรรค์ (Creative) เป็นผลผลิตใหม่ ๆ ที่เกิดจาก ความคิดสติปัญญาวิธีการของการศึกษานั้น ๆ ให้มีลักษณะคิดวิเคราะห์คิดสร้างสรรค์คิดผลิตภัณฑ์และ คิดรับผิดชอบ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2558)

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ทำให้งบประมาณของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา ความสามารถของผู้บริหาร ถ้าสถานศึกษาขนาดเล็ก งานงบประมาณย่อมมี น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่หรือในสถานศึกษาที่มีบุคลากรจำนวนมาก ทรัพยากรงบประมาณตลอดจน องค์ประกอบอื่น ๆ ก็มีมากขึ้น ยังมีวิธีการที่เป็นระบบและซับซ้อนมากขึ้น แต่ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษา ขนาดใดก็ตาม ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่องานงบประมาณของสถานศึกษาด้วยกัน (ธิดารัตน์ คงบุญ, 2554) มีการกำหนดให้สถานศึกษาในทุกเขตพื้นที่ดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตาม แนวทางการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุน ผลผลิต ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัด ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการบริหาร สินทรัพย์ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน และด้านการตรวจสอบภายใน (ธีระ รุญเจริญ, 2550) โดยมีแนวคิดที่สำคัญคือ 1) ใช้กระบวนการงบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณให้ เกิดผลสำเร็จตามนโยบาย 2) คำนึงถึงความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) มอบความ คล่องตัวในการจัดทำและบริหารงบประมาณให้กับผู้บริหารงบประมาณในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารจัดการของสถานศึกษานั้น จากอดีตการบริหารจัดการด้านงบประมาณจะได้รับการจัดสรร และบริหารจัดการตามนโยบายของส่วนกลางเป็นหลัก แต่เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ประกาศและมีผลบังคับใช้ ส่งผลให้สถานศึกษาต้องทำ การบริการจัดการเรื่องงบประมาณเอง จากที่เคยต้องรับนโยบายจากส่วนกลางมาปฏิบัติ กลายมา เป็นต้องทำการบริหารจัดการเอง กระบวนการของการบริหารจัดการงบประมาณสำหรับสถานศึกษาต่าง ๆ

ที่จะต้องมีความพร้อมในการพัฒนามาตรฐานบริหารงบประมาณของสถานศึกษาตามขอบข่ายภารกิจ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 2) การบริหารสินทรัพย์ 3) การวางแผนงบประมาณ 4) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ 5) การตรวจสอบภายใน 6) การคำนวณต้นทุนผลการผลิต 7) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารงานภายใต้การบริหารจัดการที่เน้นโรงเรียนเป็นฐานตามโครงสร้าง การกระจายอำนาจ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ จำเป็นต้องใช้ระบบการจัดสรรงบประมาณที่ทันสมัยและเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้โรงเรียนดำเนินการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการบริหารงบประมาณ จึงถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาที่จะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

ผลการดำเนินงานของกลุ่มงานการเงินและสินทรัพย์ และหน่วยตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่ผ่านมายังพบปัญหาในภาพรวมของสถานศึกษาในสังกัด กล่าวคือ สถานศึกษามีปัญหาในการบริหารงบประมาณไม่ถูกต้องตามระเบียบ ได้แก่ ไม่มีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี เอกสารหลักฐานการจ่ายไม่ครบ ไม่ถูกต้อง การจัดทำทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ มีการรายงานเงินคงเหลือประจำวันไม่ถูกต้องและไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินและบัญชีพัสดุ หรือมีการบันทึกบัญชีโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายหรือมีหลักฐานการจ่ายแต่ไม่สมบูรณ์ มีการรับเงินแล้วไม่ออกใบเสร็จรับเงิน มีการเก็บเงินสดไว้เกินอำนาจการเก็บรักษาเงิน อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนราชการ เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2564)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดทำแนวทางการบริหารงบประมาณ ที่จะส่งผลให้กระบวนการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา มีประสิทธิภาพและป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำแนวทางมาใช้ในการบริหารงานงบประมาณ เพื่อก่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการงบประมาณที่ดีและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

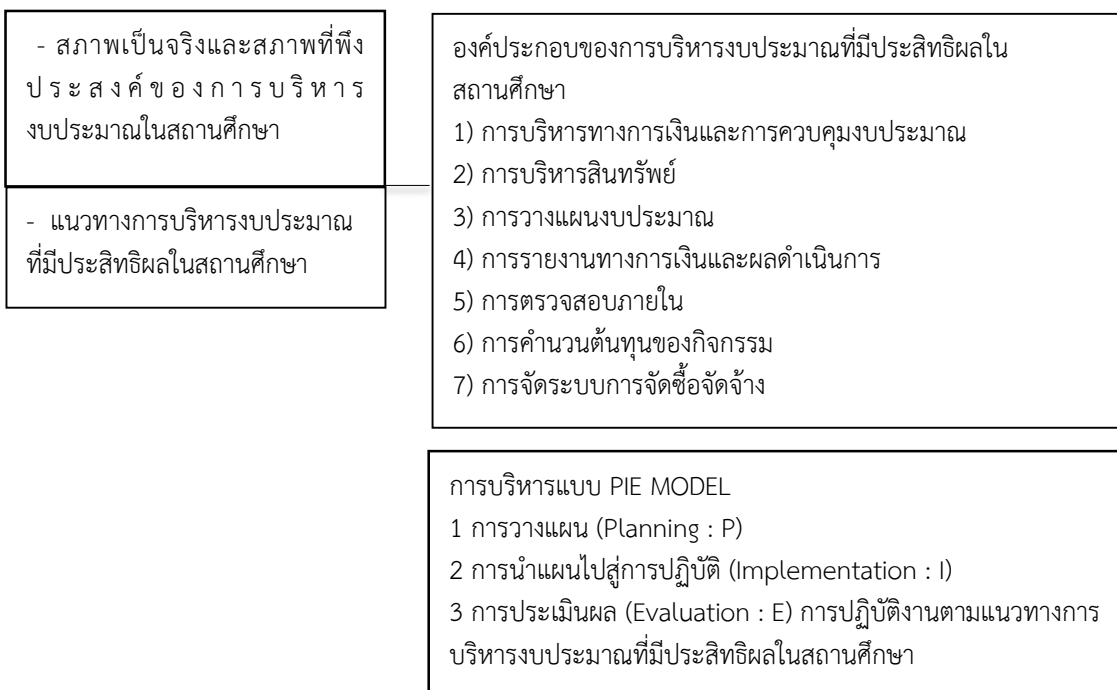

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 112 คน และครู จำนวน 190 คน รวมทั้งสิ้น 302 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี มอร์แกน (Krejcie, 1970)

และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 แสดงเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruences Index : IOC) จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าระดับระหว่าง 0.60-1.00 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient: α) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971

ซึ่งมี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Individual Interview) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาหาค่าความต้องการจำเป็น Priority Need Index (PNI_{Modified}) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนจะนำมาจัดอันดับความสำคัญความคาดหวัง

ระยะที่ 2 นำข้อมูลจากระยะที่ 1 มากร่างแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบเสริมพลังของผู้บริหารสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) โดยเมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องเพียงพอและความเชื่อถือได้ของข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูล ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

แนวทางการบริหาร	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	4.39	0.53	มาก	4.61	0.45	มากที่สุด	0.050	5
2. ด้านการบริหารการเงิน	4.46	0.54	มาก	4.66	0.45	มากที่สุด	0.045	6
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.38	0.59	มาก	4.64	0.47	มากที่สุด	0.059	2
4. ด้านการบริหารสินทรัพย์	4.33	0.61	มาก	4.56	0.49	มากที่สุด	0.051	4
5. ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม	4.26	0.62	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด	0.063	1
6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน	4.36	0.61	มาก	4.59	0.48	มากที่สุด	0.053	3

แนวทางการบริหาร	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	4.49	0.53	มาก	4.68	0.44	มากที่สุด	0.042	7
เฉลี่ยรวม	4.38	0.52	มาก	4.61	0.43	มากที่สุด	0.053	-

จากตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ในภาพรวม พบว่า

สภาพที่เป็นจริงการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการบริหารการเงิน และด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารการเงิน และการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม ตามลำดับ

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ภาพรวม มีค่า $PNI_{Modified}$ 0.053 โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.063 รองลงมาคือ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.059 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.053 การบริหารสินทรัพย์ มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.051 การวางแผนงบประมาณ มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.050 การบริหารการเงิน มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.045 และการตรวจสอบภายใน มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.042 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1) ด้านการวางแผนงบประมาณ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.043 ถึง 0.062 ความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ลำดับที่ 2 คือ จัดทำข้อมูลสารสนเทศการประมาณการค่าใช้จ่ายล่วงหน้าอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ลำดับที่ 3 จัดทำตัวชี้วัดผลงานที่สำคัญ และมอบหมายงานผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

2) ด้านการบริหารการเงิน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.037 ถึง 0.055 ความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ บริหารงบประมาณภายในวงเงินของแผนงาน/โครงการ ลำดับที่ 2 คือ จัดทำรายงานประจำปี

และนำผลการดำเนินการมาใช้ในการปรับปรุงการวางแผนปฏิบัติการใช้จ่าย ลำดับที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบการเงินและการควบคุมงบประมาณสม่ำเสมอ

3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.038 ถึง 0.063 ความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ทำทะเบียนคุณสมบัติสินทรัพย์ดำเนินการตรวจสอบประเมินราคาสินทรัพย์ คำนวณค่าเสื่อมราคา และจำหน่ายสินทรัพย์ ลำดับที่ 2 คือ วิเคราะห์กิจกรรมในการคำนวณต้นทุนในทรัพย์สินทรัพย์ตามความต้องการ ลำดับที่ 3 ใช้สินทรัพย์ให้เหมาะสมตรงตามประเภทการใช้งาน จัดทำคู่มือการใช้งานในทรัพย์สินทรัพย์แต่ละประเภท

4) ด้านการบริหารสินทรัพย์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.038 ถึง 0.063 ความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ทำทะเบียนคุณสมบัติสินทรัพย์ดำเนินการตรวจสอบประเมินราคาสินทรัพย์ คำนวณค่าเสื่อมราคา และจำหน่ายสินทรัพย์ ลำดับที่ 2 คือ วิเคราะห์กิจกรรมในการคำนวณต้นทุนในทรัพย์สินทรัพย์ตามความต้องการ ลำดับที่ 3 ใช้สินทรัพย์ให้เหมาะสมตรงตามประเภทการใช้งาน จัดทำคู่มือการใช้งานในทรัพย์สินทรัพย์แต่ละประเภท

5) ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.050 ถึง 0.080 ความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ดำเนินการใช้ผลของข้อมูลด้านต้นทุน ในการเปรียบเทียบระดับของต้นทุนในช่วงเวลาต่างๆ อย่างชัดเจน ลำดับที่ 2 คือ วิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิต ลำดับที่ 3 ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต้นทุนในการตัดสินใจ และการวางแผนการดำเนินกิจกรรม

6) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.043 ถึง 0.058 ความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ จัดประชุมร่วมกันพิจารณาข้อมูลเพื่อเสนอแนะจุดเด่น จุดด้อย หรือ ประโยชน์และข้อบกพร่องของการดำเนินงานร่วมกัน ลำดับที่ 2 คือ นำผลการประเมินจากปีที่ผ่านมาใช้ในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงาน ลำดับที่ 3 สร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจและสร้างเครื่องมือ เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

7) ด้านการตรวจสอบภายใน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.028 ถึง 0.060 ความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ระดมความคิดเห็นที่หลากหลาย เพื่อวิเคราะห์และวางแผนใช้งบประมาณร่วมกัน ลำดับที่ 2 คือ สรุปและประเมินผลการใช้งบประมาณผลการดำเนินงานประสิทธิภาพคุ้มค่างบประมาณ ลำดับที่ 3 จัดทำรายงานประจำปีและรายงานต่อสาธารณะ อย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางในการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารควรจะต้องศึกษา และให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษา การตั้งแผนงบประมาณประจำปี ที่จะพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน จะต้องเพียงพอในการบริหารจัดการในแต่ละปีการศึกษา

2.2 ผู้บริหารควรมอบหมาย การวางแผนงบประมาณประจำปี แต่ละงบประมาณ ต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพประจำปี และแผนงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาโรงเรียน ควรมีการวางแผนทั้งในระยะยาว และระยะสั้น

2.3 ผู้บริหารควรรายงานการใช้จ่ายเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัด และรายงานแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งทำให้การทำงานมีความโปร่งใส ยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งเงินอุดหนุน และเงินรายได้สถานศึกษา

2.4 ผู้บริหารควรมีเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ทำให้การบริหารงบประมาณมีความชัดเจนมากขึ้น

2.5 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในระบบระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ๆ การพิจารณาด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ในกระบวนการดังกล่าว และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และถูกระเบียบแบบแผน เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ

2.6 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการสินทรัพย์ที่มีอยู่ หรือพัฒนาเพิ่มขึ้น ผู้บริหารควรจัดระเบียบ และลงทะเบียไว้ให้ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ ทำให้การบริหารงานภายในโรงเรียนเกิดประโยชน์แก่ครู นักเรียน และชุมชนด้วย

2.7 ผู้บริหารควรมีการวางแผนงบประมาณ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในแต่ละปี ตามแผนงานโครงการที่ตั้งเป้าหมายไว้ และติดตามแผนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีการศึกษา

2.8 ผู้บริหารควรติดตามแผนงบประมาณประจำปี รายงานการใช้จ่ายเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัด และนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษา เสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการวางแผนการใช้งบประมาณประจำปี เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ชุมชน โรงเรียน

2.9 ผู้บริหารควรเสนอหน่วยงานต้นสังกัดมีการตรวจสอบแผนงบประมาณการใช้จ่ายเงินของแต่ละสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทำให้การบริหารภายในโรงเรียนมีความถูกต้อง และเป็นไปตามระเบียบการบริหารงบประมาณ

2.10 ผู้บริหารควรให้ผู้รับผิดชอบการเงิน พัสดุ ติดตามการใช้จ่ายเงินอย่างถูกต้อง และรายงานแผนงาน ข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามจุดประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียดดังนี้

1) ความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้ง 7 ด้าน พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ย แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาตามสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานตามสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ย แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สภาพปัจจุบันต่ำกว่าค่าเฉลี่ย แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ตามสภาพที่พึงประสงค์ในรายด้านทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการตรวจสอบภายใน มีการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับกมลวรรณ เชาว์ช่างเหล็ก ได้กล่าวถึงการตรวจสอบภายในไว้ว่า การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) เป็นการดำเนินการเพื่อให้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำงบประมาณไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ กิจกรรม พบว่า ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่บัญชีของวิทยาลัย ดำเนินการโดยการนำชุดเอกสารการเบิกจ่ายจากงานการเงิน มาจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เพื่อตรวจสอบค่าใช้จ่ายเบื้องต้น เสนอให้ผู้อำนวยการทราบและจัดส่งคลังจังหวัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบการใช้งบประมาณต่อไป (กมลวรรณ เชาว์ช่างเหล็ก, 2561) และสอดคล้องกับ Tham Sai Choy ได้กล่าวถึงการตรวจสอบภายใน เป็นกิจกรรมการให้หลักประกันอย่างเที่ยงธรรม และการให้คำปรึกษาอย่างเป็นอิสระ ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กรให้ดีขึ้น การตรวจสอบภายในช่วยให้องค์กร บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ (Tham Sai Choy, 2021) ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมภาษณ์ว่า “... การตรวจสอบการบริหารงบประมาณในแต่ละปีการศึกษา มีความสำคัญ เพื่อให้ทราบจุดบกพร่อง และป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในการบริหาร และควรมีผู้ตรวจสอบภายในได้มาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่บุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอด้วย ...” (เอลวิส โคตรชมภู, 2565)

2) แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการปรับตัวและสามารถนำเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบว่าด้วยจัดซื้อจัดจ้าง สอดคล้องกับวีระพงษ์ ก้านกิ้ง ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดทำแผนงบประมาณ แผนงาน/โครงการ ที่เชื่อมโยงกับผลผลิต และผลลัพธ์การจัดทำแผนการใช้งบประมาณ

ปฏิทินปฏิบัติงาน การประเมินแผนกลยุทธ์ และการรายงานการดำเนินโครงการ การจัดทำแผนระดมทรัพยากรของสถานศึกษา ขาดบุคลากรที่มีความรู้โดยตรงทางด้านการเงินการบัญชี และพัสดุบันทึกระบบบัญชีไม่เป็นปัจจุบันและทะเบียนคุมวัสดุครุภัณฑ์ไม่เป็นปัจจุบัน ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา จัดอบรมและดำเนินการจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน/โครงการ ให้มีความเชื่อมโยงกันนโยบายของกระทรวงฯ ดำเนินการ จัดเตรียมประมาณการการใช้จ่ายงบประมาณล่วงหน้า แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ ประจำปีทุกสิ้นปีการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำแผนระดมทรัพยากรทั้งระยะสั้นและระยะยาว ควรแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจมาปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบเข้าร่วมอบรมสัมมนา จัดทำเอกสาร หลักฐานทางการบัญชีให้สมบูรณ์ บันทึกบัญชีให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจทำด้านการพัสดุมาปฏิบัติหน้าที่ จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินทุกประเภทให้ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน (วีระพงษ์ ก้านกิง, 2560)

3) แนวทางทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ *ต้องมีกลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนา ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม เสนอแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ต่อต้นสังกัด เพื่อให้มีการคำนวณต้นทุนของสถานศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง ถูกระเบียบของทางราชการ สอดคล้องกับพัชรินทร์ ยืนนาน ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนงบประมาณ ($\bar{X}=4.33$) และด้านการบริหารสินทรัพย์ ($\bar{X}=4.16$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการตรวจสอบภายใน ($\bar{X}=4.07$) ด้านการรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.94$) การคำนวณต้นทุนผลผลิต ($\bar{X}=3.84$) ด้านที่มีปัญหาในระดับต่ำสุด ได้แก่ การจัดระบบการจัดซื้อ (พัชรินทร์ ยืนนาน, 2560)*

4) แนวทางทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ *การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างและวิธีปฏิบัติงานของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการเงินและพัสดุ ผู้บริหารควรเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคู่มือการดำเนินงานและแนวปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับ กมลวรรณ เชาว์ช่างเหล็ก ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของวิทยาลัยเทคนิค โพธาราม พบว่า ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่บัญชีของวิทยาลัย ดำเนินการโดยการนำชุดเอกสารการเบิกจ่ายจากงานการเงินมาจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เพื่อตรวจสอบค่าใช้จ่ายเบื้องต้น เสนอให้ผู้อำนวยการทราบและจัดส่งคลังจังหวัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบการใช้*

งบประมาณต่อไป (กมลวรรณ เชาว์ช่างเหล็ก, 2561) และสอดคล้องกับ Tham Sai Choy ได้กล่าวถึงการตรวจสอบภายใน เป็นกิจกรรมการให้หลักประกันอย่างเที่ยงธรรม และการให้คำปรึกษาอย่างเป็นอิสระ ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กรให้ดีขึ้น การตรวจสอบภายในช่วยให้องค์กร บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การ ควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ (Tham Sai Choy, 2021)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อค้นพบที่สำคัญทั้งจากการศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ (Individual Interview) สรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ การคำนวณต้นทุนของกิจกรรม ลำดับที่ 2 คือ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ลำดับที่ 3 คือ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ลำดับที่ 4 คือ การบริหารสินทรัพย์ ลำดับที่ 5 คือ การวางแผนงบประมาณ ลำดับที่ 6 การบริหารการเงิน และลำดับที่ 7 การตรวจสอบภายใน

2. แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประกอบไปด้วยแนวทางที่สำคัญดังนี้ 1) ผู้บริหารควรจะต้องศึกษา และให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษา การตั้งแผนงบประมาณประจำปี ที่จะพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน จะต้องเพียงพอในการบริหารจัดการในแต่ละปีการศึกษา 2) ผู้บริหารควรมอบหมาย การวางแผนงบประมาณประจำปี แต่ละงบประมาณ ต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพประจำปี และแผนงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาโรงเรียน ควรมีการวางแผนทั้งในระยะยาว และระยะสั้น 3) ผู้บริหารควรรายงานการใช้จ่ายต่อหน่วยงานต้นสังกัด และรายงานแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งทำให้การทำงานมีความโปร่งใส ยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งเงินอุดหนุน และเงินสถานศึกษา 4) ผู้บริหารควรมีเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ทำให้การบริหารงบประมาณมีความชัดเจนมากขึ้น 5) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในระบบระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ การพิจารณาด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมในกระบวนการดังกล่าว และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และถูกระเบียบแบบแผน เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ 6) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการ

บริหารจัดการสินทรัพย์ที่มีอยู่ หรือพัฒนาเพิ่มขึ้น ผู้บริหารควรจัดระเบียบ และลงทะเบียไว้ให้ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ ทำให้การบริหารงานภายในโรงเรียนเกิดประโยชน์แก่ครู นักเรียน และชุมชนด้วย 7) ผู้บริหารควรมีการวางแผนงบประมาณ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในแต่ละปี ตามแผนงาน โครงการที่ตั้งเป้าหมายไว้ และติดตามแผนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีการศึกษา 8) ผู้บริหารควรติดตามแผนงบประมาณประจำปี รายงานการใช้จ่ายเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัด และนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษา เสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการวางแผนการใช้งบประมาณประจำปี เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ชุมชน โรงเรียน 9) ผู้บริหารควรเสนอหน่วยงานต้นสังกัดมีการตรวจสอบแผนงบประมาณการใช้จ่ายเงินของแต่ละสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทำให้การบริหารภายในโรงเรียนมีความถูกต้อง และเป็นไปตามระเบียบการบริหารงบประมาณ 10) ผู้บริหารควรให้ผู้รับผิดชอบการเงิน พัสตุ ติดตามการใช้จ่ายเงินอย่างถูกต้อง และรายงานแผนงาน ข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม มีระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคายเขต 1 จะต้องมีการกลยุทธในการวางแผนพัฒนา ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม เสนอแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ต่อต้นสังกัด เพื่อให้มีการคำนวณต้นทุนของสถานศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง ถูกระเบียบของทางราชการ และทำให้บุคลากรทุกฝ่ายได้แนวทางในการนำไปปฏิบัติ

2. จากผลการวิจัยการพัฒนาการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาพบว่า ด้านการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำที่สุด ข้อที่ว่า สถานศึกษาจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างและวิธีปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในต้นทุนที่เหมาะสม ดังนั้น การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างและวิธีปฏิบัติงานของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการเงินและพัสดุ ผู้บริหารควรเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคู่มือการดำเนินงานและแนวปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ เชาว์ช่างเหล็ก. (2561). *แนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม*. รายงานศึกษาส่วนบุคคล การพัฒนาหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 8.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- ธิดารัตน์ คงบุญ. (2554). ปัญหาและแนวทางการบริหารงบประมาณ ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี. ใน *สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- ผดุงศรี โยคิน. (2565). *ข้าราชการครูโรงเรียนชุมชนบ้านถ่อน [บทสัมภาษณ์]*.
- พัชรินทร์ ยืนนาน. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2558). *ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ*. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). *สภาพและประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22*. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. (2564). *รายงานประเมินตนเอง 2563*. หนองคาย : แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)*. กรุงเทพมหานคร.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610
- Tham Sai Choy. (2018). Powering Up Internal Audit for the Future. The Institute of Internal Auditors (IIA) International Conference 2018. Run on December 22, 2021 to <https://www.theiia.org/en>